

UDZIAŁ KOMITETÓW WYBORCZYCH W POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH PRZEWIDZIANYCH W KODEKSIE WYBORCZYM

Dr Marta Czakowska

Akademia Kujawsko-Pomorska w Bydgoszczy

e-mail: m.czakowska@akp.bydgoszcz.pl, <https://orcid.org/0000-0002-5839-9267>

Streszczenie: Istota i funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego nierozzerwalnie wiąże się z zapewnieniem podstawowych praw i wolności obywatelskich, w tym m.in. praw wyborczych. Jedną z najważniejszych zasad rządzących wyborami jest zasada wolnych wyborów. Zasada wolnych wyborów oparta jest na trzech fundamentach, a mianowicie swobodzie zgłaszania kandydatów, swobodzie prowadzenia kampanii wyborczej oraz swobodzie wyrażania preferencji wyborczych przy jednoczesnym zagwarantowaniu uczciwego przebiegu procesu wyborczego. Na tym tle w polskim prawie wyborczym występuje regulacja szczególna – uprawnione podmioty, którym zgodnie z zasadą wolnych wyborów zapewniony został udział w wyborach, zobligowane są przybrać postać komitetów wyborczych. W procesie wyborczym odgrywają one niezwykle istotną rolę. Komitet wyborczy to podmiot wykonujący szereg czynności wyborczych, mających wpływ na przebieg całego procesu wyborczego. Przez ponad trzydzieści lat istnienia komitetów wyborczych, ustawodawca nie zdecydował o przyjęciu legalnej definicji komitetu wyborczego. Nadto, mimo przyznania im przez ustawodawcę kluczowej roli w procesie wyborczym, w tym statusu jedyne podmiotu uprawnionego do prowadzenia na zasadzie wyłączności kampanii wyborczej, a także do podejmowania innych czynności w procesie wyborczym, nie rozstrzygnął jednoznacznie o statusie prawnym tych podmiotów, nie przyznając im osobowości prawnej. Realizacja prawa do sądu w toku czynności podejmowanych w okresie kalendarza wyborczego, jak i po jego zakończeniu, jest gwarantem prawidłowości przeprowadzonego procesu wyborczego. Jednakże niejednoznaczny status prawny komitetu wyborczego sprawia w praktyce orzeczniczej wiele problemów.

Słowa kluczowe: komitet wyborczy, postępowanie sądowe, zdolność prawna, zdolność sądowa, wybory.

Kluczowym elementem wpływającym na przyznanie poszczególnym wyborcom przymiotu *wolnych* jest istnienie takich instrumentów prawnych, które gwarantowałyby nie tylko w akcie normatywnym, ale także w praktyce wyborczej, uczciwość i rzetelność procesu wyborczego. Jednym z nich jest zapewnienie uczestnikom procesu wyborczego, a także osobom trzecim, które zawiązały z nim stosunek prawny,

ochrony ich praw przed niezawisłym sądem. Zasadniczym uczestnikiem procesu wyborczego jest komitet wyborczy. Choć normodawca nie zdecydował się dotąd na wprowadzenie definicji legalnej tego „epizodycznego bytu prawnego”¹, to w literaturze przedmiotu istnieje wiele definicji komitetu wyborczego². Ów podmiot, zgodnie z treścią przepisu art. 84 §1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy³ jako jedyny jest uprawniony do zgłaszania kandydatów w wyborach i wykonywania również innych czynności wyborczych, a w szczególności prowadzenia na zasadzie wyłączności kampanii wyborczej na rzecz kandydatów. Mimo wagi znaczenia i doniosłości roli komitetów wyborczych w polskim prawie wyborczym, ustawodawca nie wyposażył dotąd ich w osobowość prawną⁴.

Niezaprzeczalna istotna rola społeczna, jaką pełnią wybory, wymaga, jak wskazuje Anna Rakowska zapewnienia prawidłowego przebiegu procesu wyborczego⁵. Kontrolna funkcja sądów obecna jest zatem na wielu etapach procesu wyborczego. Zaliczyć do nich należy m. in. decyzję o wpisie lub odmowie wpisu do rejestru wyborców (art. 20 i 22 kw), sporządzenie spisu wyborców (art. 37 kw), rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji (art. 111 kw), rejestracja komitetu wyborczego (art. 205 kw, 300 kw, 404 kw), zgłaszanie kandydatów (art. 304 kw, 432 kw), odrzucenie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego przez właściwy organ wyborczy (art. 145 kw), przepadek korzyści majątkowych przyjętych przez komitet wyborczy z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego (art. 149 kw) oraz orzekanie o ważności wyborów (art. 392 - 398 kw w zw. z art. 82 kw). Ustawodawca nie wskazał na legitymację czynną komitetu wyborczego jako podmiotu uprawnionego do samodzielnego podejmowania czynności w postępowaniach. Każdorazowo zaś wskazuje na wyborców, kandydata, a przede wszystkim na pełnomocnika wyborczego, jako legitymowanego do występowania w imieniu komitetu wyborczego. Rola i zakres

-
- 1 M. Czakowska, P. Raźny, *Konstrukcja prawna komitetu wyborczego w kontekście zasady równych szans wyborczych*, „Studia BAS” 2011, nr 3 (27), s. 79.
 - 2 Zdaniem G. Krysznia „komitetem wyborczym jest grupa obywateli wyodrębniona w określonym trybie w celu wykonywania pewnych czynności wyborczych a zwłaszcza - na zasadzie wyłączności - zgłaszania kandydatów i prowadzenia ich kampanii wyborczych (prowadzenia agitacji wyborczej)”, G. Kryszn, *Problematyka zgłaszania kandydatów w świetle kodeksu wyborczego*, [w:] K. Skotnicki (red.), *Kodeks wyborczy. Wstępna ocena*, Warszawa 2011, s.165; zaś K. Skotnicki podaje, że komitet wyborczy to „zorganizowany (a - dop. M. Cz.) przez wyborców lub partię polityczną podczas wyborów (...) grupa osób w celu zgłoszenia listy kandydatów (...), jak i wykonania innych czynności związanych z wyborami (głównie z kampanią wyborczą)”, B. Hołyst (rd.), *Wielka encyklopedia prawa*, Warszawa 2005, s. v. komitet wyborczy; w ocenie A. Sokali zaś komitet wyborczy to „przewidziana przez przepisy prawa wyborczego forma organizacyjna, w której podmioty mające prawo zgłaszania kandydatów (list kandydatów) i dokonywania innych czynności wyborczych (...) uczestniczą w procesie wyborczym”, A. Sokala, B. Michalak, P. Uziębło, *Leksykon prawa wyborczego i referendalnego oraz systemów wyborczych*, Warszawa 2013., s. v. komitet wyborczy.
 - 3 Tj. Dz.U. z 2023 r., poz. 2408 ze zm., dalej kw.
 - 4 M. Imiołczyk, M. Wrzałik, *Tworzenie, rejestracja i koniec bytu komitetów wyborczych – aspekty prawne i praktyczne*, „Zeszyty Naukowe Instytutu Administracji Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Gubernaculum et Administratio”, 2016, nr 2(14), s. 135.
 - 5 A. Rakowska, *Udział zawodowego pełnomocnika w postępowaniu w „trybie wyborczym” po wejściu w życie Kodeksu wyborczego*, „Palestra” 2011, nr 9-10.

uprawnień każdego z tych podmiotów są jasno sprecyzowane przez ustawodawcę w kontekście tych postępowań.

W orzecznictwie sądów orzekających w sprawach wyborczych niejednokrotnie podnoszona była kwestia legitymacji procesowej komitetów wyborczych, czyli prawa opartego „na prawie materialnym (...) do występowania w charakterze strony w konkretnej sprawie sądowej”⁶. Wobec niejednoznacznej pozycji prawnej komitetu wyborczego w obecnym stanie prawnym, zagadnienie to wydaje się być niezwykle istotne. Należy podnieść jednak, iż taki stan rzeczy nie zawsze miał miejsce. W ustawie z dnia 27 września 1990 roku o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej prawodawca w przepisie art. 72 ust. 3 przyznał legitymację czynną do wniesienia protestu wyborczego podmiotom zgłaszającym kandydatów, to jest w zw. z art. 40a - komitetom wyborczym wyborców. Przepis ten pozostawał w korelacji z przepisem art. 40e, na mocy którego komitetom wyborczym przyznana została osobowość prawna w zakresie zadań wynikających z przepisów tejże ustawy.

Postępowanie dotyczące sporów wyborczych (art. 111 § 2 kw), postępowanie bezpośrednio związane z prowadzonymi w toku procesu wyborczego czynnościami wyborczymi (art. 145 § 3 kw, art. 149 § 8 kw), także w sprawie protestów wyborczych (art. 393 § 1 kw) przeprowadzane jest w trybie nieprocesowym⁷. Sprawy z tego zakresu należą do kognicji rzeczowej sądów okręgowych⁸. Nie można odmówić słuszności twierdzeniu A. Rakowskiej, iż „jest to pozakodeksowe szczególne postępowanie cywilne nieprocesowe, a nie całkowicie odrębne postępowanie, do którego jedynie odpowiednio i posiłkowo stosuje się przepisy k.p.c. o postępowaniu nieprocesowym”⁹. Przemawiać miałyby za tym każdorazowe zastosowanie przez prawodawcę sformułowania „sąd (...) rozpoznaje w postępowaniu nieprocesowym”, bez wprowadzenia klasycznej formuły odwołania do stosowania konkretnej regulacji, w tym przypadku Kodeks postępowania cywilnego¹⁰. Postępowanie nieprocesowe jest dwuinstancyjne, a rodzaj środka zaskarżenia zależy od rodzaju sprawy, której postępowanie dotyczy oraz kategorii sądu/organu orzekającego w I instancji.

6 P. Cioch, [w:] P. Cioch, J. Studzińska, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2012, s. 114.

7 Mimo specyfiki spraw wyborczych prowadzonych w trybie postępowania nieprocesowego, przyjęć należy za K. Lubińskim, iż „działalność sądu w trybie nieprocesowym stanowi w zasadzie wykonywanie wymiaru sprawiedliwości”, nie są to zaś działania typowe dla organu administracji publicznej (bliżej K. Lubiński, *Istota i charakter prawny działalności sądu w postępowaniu nieprocesowym*, Toruń 1985, s. 15 i n.).

8 J. Sadowski, *Rozstrzygnięcie sporów wyborczych - analiza praktyki sądowej*, „Prawo w działaniu. Sprawy cywilne” 2011, nr 10, s. 107.

9 A. Rakowska, *Postępowanie w sprawach protestów*, „Państwo i Prawo” 2010, nr 3, Lex nr 111826; A. Rakowska dokonuje także oceny zasadności kierowania postępowania w trybie wyborczym do postępowania nieprocesowego, wskazując, iż ocena tego rozwiązania nie może być jednoznaczna, bowiem z jednej strony ewidentnie postępowanie to toczy się w oparciu o określony spór zaistniały między uczestnikami rywalizacji wyborczej, co niejako przemawia za zastosowaniem przepisów o procesie. Autorka z drugiej strony jednak podkreśla przewagę interesu publicznego nad interesem partykularnym, w obliczu czego nie można odmówić słuszności twierdzeniu, iż „postępowanie to (nieprocesowe- dop. M. Cz.) jest jak najbardziej adekwatne do rozpoznawania spraw w »trybie wyborczym”, A. Rakowska, *Udział...*, op. cit., ss. 19 - 20.

10 A. Rakowska, *Postępowanie...*, op. cit.

Mimo braku obligatoryjności przeprowadzania rozprawy przez sąd w postępowaniu nieprocesowym, stwierdzić należy, iż sądy z reguły, mając z pewnością na względzie wagę postępowań wyborczych, w szczególności w trybie art. 111 kw¹¹, których wynik przekładać się może na rezultat głosowania, decydują o przeprowadzeniu rozprawy na podstawie art. 514 § 1 kpc¹².

Biorąc pod uwagę ramy czasowe działalności uczestnika procesu wyborczego, jakim jest komitet wyborczy, postępowaniem, które w świetle obowiązujących przepisów wymaga analizy z punktu widzenia roli komitetu wyborczego w tym postępowaniu, jest tryb przewidziany w art. 111 kw dotyczący rozpowszechniania w trakcie kampanii wyborczej informacji o określonej treści. Tryb ten zawiera wiele odstępstw od tradycyjnie przyjętych zasad postępowania, w szczególności w zakre-

11 Art. 111. § 1. Jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 1914), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wnioski o wydanie orzeczenia:

- 1) zakazu rozpowszechniania takich informacji;
- 2) przypadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
- 3) nakazania sprostowania takich informacji;
- 4) nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
- 5) nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
- 6) nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100 000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

§ 2. Sąd okręgowy rozpoznaje wniosek, o którym mowa w § 1, w ciągu 24 godzin w postępowaniu nieprocesowym. Sąd może rozpoznać sprawę w przypadku usprawiedliwionej nieobecności wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, którzy o terminie rozprawy zostali prawidłowo powiadomieni. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd niezwłocznie doręcza wraz z uzasadnieniem osobie zainteresowanej, o której mowa w § 1, i zobowiązanemu do wykonania postanowienia sądu.

§ 3. Na postanowienie sądu okręgowego przysługuje w ciągu 24 godzin zażalenie do sądu apelacyjnego, który rozpoznaje je w ciągu 24 godzin. Od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje skarga kasacyjna i podlega ono natychmiastowemu wykonaniu.

§ 4. Publikacja sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin następuje najpóźniej w ciągu 48 godzin, na koszt zobowiązanego. W orzeczeniu sąd wskazuje prasę w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe, w której nastąpić ma publikacja, oraz termin publikacji.

§ 5. W razie odmowy lub niezamieszczenia sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin przez zobowiązanego w sposób określony w postanowieniu sądu sąd, na wniosek zainteresowanego, zarządza opublikowanie sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin w trybie egzekucyjnym, na koszt zobowiązanego.

§ 5a. Do sprostowania, odpowiedzi lub przeprosin publikowanych w programach nadawców radiowych lub telewizyjnych stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji dotyczące działalności reklamowej w programach telewizyjnych i radiowych, z tym że czas przeznaczony na ich publikację nie jest wliczany do dopuszczalnego wymiaru czasu emisji reklam określonego w art. 16 tej ustawy.

§ 6. W sprawach, o których mowa w § 1, 4 i 5, przepisu art. 104 nie stosuje się.

12 Art. 514. § 1. Rozprawa odbywa się w wypadkach wskazanych w ustawie. W innych wypadkach wyznaczenie rozprawy zależy od uznania sądu. Mimo niewyznaczenia rozprawy sąd przed rozstrzygnięciem sprawy może wysłuchać uczestników na posiedzeniu sądowym lub zażądać od nich oświadczeń na piśmie; zagadnienie prawomocności materialnej jest przedmiotem rozważań m. in. K. Lubińskiego (K. Lubiński, *Prawomocność materialna orzeczeń w postępowaniu nieprocesowym*, „Państwo i Prawo” 2003, nr 11, ss. 43 - 55).

sie terminów procesowych, czasu rozpatrzenia wniosków w nim złożonych¹³. Jak zauważył SN ustawodawca „powierając sądom realizację tego społecznie ważnego zadania (...), musiał się liczyć z dynamiką kampanii wyborczej, (...) oraz nieodwołalnością aktu głosowania, a także z wymaganiami procedury sądowej, które w typowym przebiegu postępowania prowadziłyby do uprawomocnienia się orzeczenia po zakończeniu wyboru, przez co zamierzony cel regulacji nie zostałby osiągnięty. Dlatego przepis zawiera istotne odstępstwa od reguł postępowania przewidzianych dla spraw ze stosunków z zakresu prawa cywilnego”¹⁴. Nie ulega wątpliwości, co zostało także podkreślone przez sąd, że skoro celem nadrzędnym wyborów jest legitymizacja władzy dokonująca się poprzez oddanie przez wyborcę nieskrępowanego, wolnego od jakichkolwiek nacisków, zgodnie z przyjętymi zasadami rządzącymi wyborami, głosu w drodze aktu głosowania, to zasługującym na pełną aprobatę jest rozwiązanie zaczerpnięte z poprzednich ustaw wyborczych, polegające na wprowadzeniu w kampanii wyborczej „ograniczeń dowolności sposobu agitacji i propagandy przedwyborczej, dając zainteresowanym ochronę przed informacjami i danymi nieprawdziwymi”¹⁵. W ocenie sądu, jak najbardziej trafnej, „*ratio legis* unormowania tkwi w dążeniu do zapewnienia wyborcom nie tylko proceduralnej, ale i materialnej wolności wyboru, która może być zakłócona w razie sugestywnego (przy użyciu wszelkich form propagandy i agitacji) przedstawiania nieprawdziwych stanów i zdarzeń stanowiących przesłanki dokonywania wyboru wśród kandydatów”¹⁶. Kolejną funkcją przepisu art. 111 kw jest ochrona dóbr osobistych uczestników procesu wyborczego¹⁷. Jak słusznie podkreśla Marek Kolasiński, funkcja ta ma charakter pochodny, bowiem celem tych przepisów jest zagwarantowanie niezakłóconego przebiegu etapu procesu wyborczego, jakim jest kampania wyborcza¹⁸. Badania dotyczące rozstrzygnięć sądów w sprawach wyborczych prowadzone przez Jacka Sadowskiego dowiodły, iż sądy okręgowe i apelacyjne w przeważającej mierze za moment graniczny do prowadzenia postępowania w trybie obecnego art. 111 kw uznawały koniec kampanii wyborczej, a następnie umarzały postępowanie w tych

13 Zgodzić należy się z K. Skubisz-Kępka, iż „art. 111 k.wyb. nie zawiera znanego z art. 24 k.c. domniemania bezprawności naruszenia dóbr osobistych”. Konsekwencją tego jest niejednokrotnie przerzucanie ciężaru dowodu przez sądy oraz „żądanie od wnioskodawcy przeprowadzenia dowodu nieprawdziwości informacji” (K. Skubisz-Kępka, *Roszczenia w trybie wyborczym (zagadnienia wybrane)*, „Państwo i Prawo” 2015, nr 10, ss. 23 - 24).

14 Postanowienie SN z dnia 10 kwietnia 2001 r., sygn. akt I CZ 25/01, OSNC 2001, Nr 12, poz. 176, Biuletyn SN 2001/8/6, Lex nr 48405.

15 Ibidem.

16 Ibidem.

17 J. Sadowski, op. cit.; bliżej M. Kolasiński, *Ochrona dóbr osobistych w prawie wyborczym*, „Przegląd Sejmowy”, 2002, nr 1, ss. 35-47; M. K. Kolasiński, *Zasady ochrony dóbr osobistych w prawie wyborczym po weryfikacji w kampaniach 2005 i 2006 roku - uwagi de lege lata i de lege ferenda*, [w:] A. Sokala, Z. Witkowski (red.), *Przemiany prawa wyborczego. Doświadczenia nowych demokracji: Republika Czeska, Republika Słowacka, Republika Ukrainka, Rzeczpospolita Polska*, Bydgoszcz 2007, ss. 144 - 155; T. Domińczyk, *Cywilna ochrona dóbr osobistych uczestników procesu wyborczego*, [w:] F. Rymarz (red.), *Demokratyczne standardy prawa wyborczego Rzeczypospolitej Polskiej. Teoria i praktyka*, Warszawa 2005, ss. 83 - 95.

18 M. Kolasiński, *Ochrona...*, op. cit., s. 35.

sprawach¹⁹. Moment finalny kampanii wyborczej nie stanowi przeszkody do zakończenia postępowań w trybie wyborczym²⁰. Skoro nadrzędnym celem postępowania w trybie art. 111 kw jest „zapewnienie obywatelom dostępu do zgodnych z prawdą informacji o kandydatach”²¹, co w rezultacie prowadzić powinno do podjęcia przez nich w nieskrępowany sposób decyzji odzwierciedlonej w akcie głosowania²², to w moim przekonaniu, nie ma żadnych przeszkód, aby takie postępowanie toczyło się także w okresie między zakończeniem kampanii wyborczej, a rozpoczęciem głosowania. Zauważyć należy także, że postępowanie wyborcze w trybie art. 111 kw nie jest jedynym służącym do ochrony dóbr osobistych, bowiem nadal istnieje możliwość ochrony swych praw w oparciu o art. 24 § 1²³ kc, bądź art. 212 kk²⁴. Przepisy Kodeksu wyborczego oraz Kodeksu cywilnego, a w określonych przypadkach także Kodeksu karnego, stanowią w tym zakresie przykład zbiegu tytułów odpowiedzialności²⁵. Z kolei Dobrochna Ossowska - Salamonowicz wyraża przekonanie, iż przepisy art. 111 § 1 kw nie zapewniają ochrony dóbr osobistych kandydatów, lecz jedynie chronią „wyborców (...) przed byciem okłamywanymi”, bowiem przedmiotem tego rodzaju postępowań jest odnoszenie się do faktów, nie zaś do ocen²⁶. Nie podzielam jednak tego poglądu. Rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji

19 J. Sadowski, op. cit., s. 111.

20 P. Klecha, *Postępowanie sądowe w ustawach wyborczych*, „Państwo i Prawo” 2006, nr 8, Lex nr 53762; J. Sadowski, op. cit., s. 111.

21 J. Sadowski, op. cit., s. 111.

22 Za B. Banaszakiem, *Komentarz Kodeks...*, op. cit., s. 197 por. wyrok TK z dnia 21 lipca 2008 r., sygn. akt K 7/09, OTK-A 2009, Nr 7, poz. 113.

23 Art. 24. § 1. Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

24 Art. 212. § 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

25 T. Domińczyk, op. cit., s. 89; odmienne stanowisk zajęła M. Grzelka, zdaniem której „nie wydaje się trafny (...) pogląd, że art. 111 Kodeksu wyborczego stanowi podstawę dochodzenia roszczeń dla ochrony dóbr osobistych w procesie wyborczym”, gdyż jak przyznaje „informacja nieprawdziwa może naruszać dobra osobiste człowieka lub osoby prawnej (...), ale (...) nie musi, bo równie dobrze z tego punktu widzenia może być obojętna, natomiast może wprowadzać w błąd co do faktów, których istnienie lub nieistnienie ma istotne znaczenie przy ocenie predyspozycji osoby prawnej do realizowania określonej funkcji”, dodając przy tym, że „na podstawie faktów, a nie wyrażanych ocen, wyborcy powinni wyrobić sobie własne zdanie (...)”, M. Grzelka, *Kampania wyborcza... Zagadnienia wybrane*, „Przeгляд Wyborczy”, 2012, nr 5, s. 52.

26 D. Ossowska-Salamonowicz, *Granice swobody wyrażania opinii w czasie kampanii wyborczej*, [w:] B. Banaszak, A. Bisztyga, A. Feja-Paszkiwicz (red.), *Aktualne problemy prawa wyborczego*, Zielona Góra 2015 s. 291.

w toku tak specyficznego procesu, jakim jest kampania wyborcza, w mojej ocenie immanentnie wiąże się z prawdopodobieństwem naruszenia dóbr osobistych oponenta w toku rywalizacji wyborczej. Tryb określony w przepisach Kodeksu wyborczego należy traktować jako szczególnie wobec klasycznych zapewniających ochronę dóbr osobistych. Świadczyć o tym może choćby fakt, iż ustawodawca w art. 111 § 1 kw enumeratywnie określił żądania wnioskodawcy w związku z rozpowszechnianiem nieprawdziwych w jego ocenie informacji dotyczących jego osoby. Trudno byłoby bowiem wymagać, by przyjmując ściśle zakreślone ramy czasowe złożenia wniosku, orzekania, zaskarżania, a następnie rozstrzygnięcia w II instancji, ustawodawca, zakładając jego racjonalne działanie, zapewniłby maksymalną ochronę w tym zakresie. W mojej ocenie zadanie sądu orzekającego w tym trybie jest wręcz niemożliwe do wykonania w taki sposób, by wszystkie zasady rządzące procesem cywilnym, w szczególności zasada prawdy materialnej oraz zasada kontradiktoryjności, były w pełni zrealizowane w takim stopniu, jak gdyby stronom przyznano możliwość uczestnictwa w postępowaniu o standardowym stopniu długości. Zatem sąd orzeka „na dany moment”, w granicach materiału dowodowego, który zdołano zgromadzić w tym krótkim okresie czasu.

Legitymowanym do wniesienia wniosku do sądu okręgowego w związku z rozpowszechnianiem nieprawdziwych informacji o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 kw jest kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego. Ustawodawca, konsekwentnie nie przyznający zdolności prawnej, a tym samym i zdolności sądowej oraz zdolności procesowej komitetom wyborczym, niejako wyklucza te podmioty z faktycznego uczestnictwa w postępowaniach wyborczych.

Jednak sądy powszechne orzekające w tych sprawach, zajmują niekiedy zupełnie rozbieżne stanowiska co do legitymacji komitetów wyborczych²⁷. W postanowieniu z dnia 14 października 2014 roku Sąd Apelacyjny w Rzeszowie²⁸ rozstrzygał o zasadności odrzucenia wniosku złożonego w trybie art. 111 kw przez sąd okręgowy, w ocenie którego, uczestnik postępowania - określony jako Komitet Wyborczy Wyborców R. P. (2) P. - reprezentowany przez pełnomocnika wyborczego nie ma zdolności sądowej, „ponieważ ustawodawca w żadnym przepisie nie wyposażył komitetów wyborczych w osobowość prawną”²⁹. Sąd okręgowy swoje stanowisko argumentował tym, że ustawa Kodeks wyborczy „nie przyznaje komitetom zdolności prawnej ani wprost, ani przez nadanie im cech podmiotu cywilnoprawnego”³⁰. O braku podmiotowości prawnej przesądzał w opinii sądu także brak regulacji przyznającej im wprost zdolność pozywania lub zaciągania zobowiązań. Sąd ocenił, że podmioty te nie mają zatem cech, które z reguły charakteryzują jednostki mające zdolność prawną. Sąd pierwszej instancji uznał, że komitet wyborczy „spełnia przede wszystkim rolę podmiotu w stosunkach administracyjnych procesu wyborczego, nie ma natomiast podstaw dla wyodrębnienia jego masy majątkowej ani tym bardziej dla przyznania mu

27 Tak też J. Sadowski, op. cit., s. 117.

28 Sygn. akt I ACz 862/14.

29 Ibidem.

30 Ibidem.

samodzielnej podmiotowości w prawie i procesie cywilnym³¹. Na tej podstawie sąd I instancji odmówił komitetowi wyborczemu nie tylko statusu osoby prawnej, ale także i ułomnej osoby prawnej. Skarżący z dyspozycji art. 84 kw wywodził, że omawiany przepis wprowadza ograniczenie zdolności sądowej jedynie co do osób wnoszących wnioski. Natomiast co do uczestnika z treści przepisu można wywieść, że może to być osoba fizyczna, osoba prawna, a także komitet wyborczy, który w kampanii wyborczej rozpowszechnia nieprawdziwe informacje o innym kandydacie lub komitecie. Skarżący podnosił także, że przecież prawo do prowadzenia kampanii wyborczej na rzecz kandydata przysługuje na zasadzie wyłączności komitetowi wyborczemu. Na tej podstawie wywodził, że skoro przepisy Kodeksu wyborczego dają możliwości ochrony prawnej każdemu komitetowi wyborczemu, to należało z tego wyprowadzić wniosek, że komitet wyborczy wyborców posiada zdolność sądową, czyli możliwość uczestnictwa w postępowaniu toczącym się w trybie wyborczym. Sąd II instancji odniósł się do twierdzeń poczynionych przez sąd okręgowy, wskazując, iż wątpliwości co do zdolności sądowej uczestnika w toczącym się w szczególnym trybie wyborczym postępowaniu sądowym są uzasadnione tylko, gdy naruszcicielem zakazu przekazywania nieprawdziwych informacji o kandydacie w kampanii wyborczej jest komitet wyborczy wyborców. W ocenie sądu apelacyjnego naruszcicielem uprawnienia chronionego w art. 111 § 1 kw, poprzez podanie w materiale wyborczym nieprawdziwych informacji, może być tylko inny komitet wyborczy. Nie budziło zatem wątpliwości sądu apelacyjnego, że w razie uwzględnienia wniosku w trybie wyborczym adresatem nakazów i zakazów określonych w art. 111 § 1 kw jest konkretny komitet wyborczy, który w trakcie toczącej się kampanii wyborczej w używanych materiałach wyborczych naruszył zakaz przekazywania nieprawdziwych informacji o kandydacie. Sąd II instancji uznał, że wolą ustawodawcy było, aby w tego rodzaju szczególnym postępowaniu sądowym komitetom wyborczym wyborców przyznać zdolność sądową umożliwiającą udział w postępowaniu w charakterze uczestnika postępowania. Należy zauważyć, że tego rodzaju działania ustawodawca podejmuje w sytuacjach, gdy widzi konieczność udziału w postępowaniu sądowym w charakterze strony podmiotu nie posiadającego osobowości prawnej. Podstawą dla takiego twierdzenia było w szczególności twierdzenie SN, iż „niektórym jednostkom niemającym cech określonych w art. 64 kpc zdolność sądową przyznają przepisy szczególne³²”.

Z kolei w postanowieniu z dnia 20 października 2014 roku Sąd Okręgowy w Krakowie³³ uznał, że faktycznie z przepisów Kodeksu wyborczego nie wynika, aby komitety wyborcze miały zdolność sądową. Z przyznania legitymacji do złożenia wniosku pełnomocnikowi wyborczemu, a nie komitetowi, wynika, że także przeciwnikiem wniosku może być tylko pełnomocnik wyborczy, bądź inny podmiot rozpowszechniający nieprawdziwe informacje w ramach agitacji wyborczej. Dlatego też pełnomocnik wyborczy nie komitet wyborczy, obciążony został obowiązkiem opublikowania przeprosin.

31 Ibidem.

32 Wyrok SN z dnia 18 stycznia 2013 r., sygn. akt IV CSK 322/12, Lex nr1350202.

33 Sygn. IX. GNs. 1/14.

W moim przekonaniu zasadne jest stanowisko J. Sadowskiego co do przyjęcia koncepcji szerokiej legitymacji komitetów wyborczych oraz kandydatów w postępowaniach w sprawach wyborczych³⁴ oraz przyjęcie zasady legitymacji wobec osób trzecich, niebędących *stricte* dookreślonymi uczestnikami procesu wyborczego³⁵. W przeciwnym wypadku pozostawiony zostałby zbyt duży margines swobody i sposobność do nadużyć w zakresie rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, o których stanowi art. 111 kw, bez ponoszenia jakiegokolwiek odpowiedzialności. W proces wyborczy zaangażowanych jest faktycznie znacznie więcej podmiotów, niż tylko te wskazane przez ustawodawcę. Zalicza się do nich w szczególności administrację wyborczą, komitety wyborcze, kandydatów, pełnomocników wyborczych oraz pełnomocników finansowych komitetów wyborczych. Szeroko pojęte organizacje społeczne, niezaangażowane bezpośrednio jako podmioty uczestniczące w procesie wyborczym, gdyby wyłączone zostały z tego kręgu, mogłyby zupełnie swobodnie naruszać dyspozycję art. 111 kw, działając tym samym na korzyść, bądź niekorzyść, określonego komitetu wyborczego lub kandydata.

Ustawodawca przyznając na mocy art. 94 kw ochronę prawną przewidzianą dla dóbr osobistych w Kodeksie cywilnym w zakresie nazwy, skrótu nazwy i wzorca symbolu graficznego komitetu wyborczego, podkreślił niejako znaczenie procesu identyfikowania uczestników rywalizacji wyborczej. W ocenie Damiana Wąsika „dobra osobiste w odniesieniu do wskazanych przedmiotów przyjmują postać przede wszystkim prawa do dobrej sławy i nienaruszalności nazwy, skrótu i logo komitetu”³⁶. Podstawą dla udzielenia ochrony jest dokonanie stwierdzenia, „że działanie sprawcy było bezprawne, czyli sprzeczne z przepisami prawa lub zasadami współżycia społecznego”³⁷. Jednak nie sposób przychylić się do opinii D. Wąsika, iż zakres przedmiotowy ochrony dóbr osobistych jest znacznie wykraczający poza wskazany przez ustawodawcę³⁸. W moim przekonaniu ustawodawca, aby zapobiec kumulacji odpowiedzialności podmiotów dokonujących działań noszących znamiona bezprawnych, w zakresie należnych komitetom wyborczym dóbr osobistych, dokonał kwalifikacji i kategoryzacji tych działań. Odzwierciedleniem tego są regulacje zawarte w przepisie art. 94 kw oraz art. 111 kw. Poważnym mankamentem tak przyjętego rozwiązania jest jednak brak konsekwencji w zakresie zapewnienia szczególnego trybu postępowania w odniesieniu do ochrony praw, o których stanowi przepis art. 94 kw. Moim zdaniem z prawdopodobieństwem bliskim pewności przyjąć należy, iż postępowanie przed sądem powszechnym w oparciu o art. 94 kw w zw. z art.

34 J. Sadowski, op. cit., s. 117.

35 Postanowienie SA w Warszawie z dnia 26 września 2007 r., sygn. akt VIA Cz 1624/07, niepubl. za J. Sadowski, op. cit., przypis 28, s. 118.

36 D. Wąsik, *Ochrona prawna nazwy komitetu wyborczego*, <https://wspolnota.org.pl/archiwum/wydanie/981>, [21 grudnia 2023 r.].

37 B. Banaszak, *Komentarz do art. 111*, [w:] B. Banaszak, J. Michalska, B. Stępień-Zahucka (red.), *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis..

38 Zdaniem D. Wąsika „w konsekwencji (przyjęcia przez ustawodawcę rozwiązania polegającego na udzieleniu ochrony prawnej tożsamej z ochroną dóbr osobistych - dop. M. Cz.) nikt nie może rozgłaszać nieprawdziwych informacji na temat komitetów wyborczych i ferować ocen niemieszających się w granicach rzeczowej i konstruktywnej krytyki”, D. Wąsik, op. cit.

23 i 24 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny³⁹, przy założeniu nawet maksymalnych granic czasowych kampanii wyborczej, nie zakończy się przed upływem ciszy wyborczej. Podmiotem, którego dobro jest chronione w oparciu o art. 94 kw, jest komitet wyborczy, który ulega rozwiązaniu najdalej w ciągu kilku miesięcy po przeprowadzeniu głosowania w danej elekcji. *De facto* ochrona ta przysługuje komitetom wyborczym od momentu jego utworzenia do chwili jego rozwiązania. Należy, moim zdaniem, przyznać rację Wojciechowi Odrowąż - Sypniewskiemu, który podnosi, iż realnie nazwa komitetu wyborczego podlega ochronie jeszcze przed dokonaniem czynności rejestracji komitetu⁴⁰. Ustawodawca stawia w tym zakresie w zupełnie odmiennej pozycji komitety wyborcze wyborców, podkreślając tym samym dominujące znaczenie komitetów wyborczych partii politycznych oraz komitetów wyborczych organizacji wpisanych do właściwych rejestrów i ewidencji. Wskazuje tym samym na konieczność przyjęcia przez ten rodzaj komitetu nazwy i skrótu nazwy różnej od tych nazw partii politycznych i organizacji (art. 95 § 3 kw). Reguła ta jest swego rodzaju uszczegółowieniem zasady wynikającej z art. 92 § 6 kw, w świetle której nazwa i skrót nazwy komitetu wyborczego powinny odróżniać się wyraźnie od nazw i skrótów nazw innych komitetów wyborczych. Istotą ochrony wynikającej z art. 94 kw powinno być, jak przypuszczam, zapewnienie takiego stanu rzeczy, by poprzez dokonanie naruszeń dóbr osobistych danego komitetu wyborczego, wyborcy nie zostali wprowadzeni w błąd, czego skutkiem mógłby być niepożądany rezultat wyborczy. Dokonywanie działań bezprawnych, mających na celu wprowadzanie wyborców w błąd, w istocie rzeczy ma tylko znaczenie w toku kampanii wyborczej. Rozstrzygnięcie sądu w tym zakresie, które zapadnie już po jej zakończeniu, dla samego wyborcy nie będzie miało najmniejszego znaczenia, bowiem wolę swą zdołał już wyrazić w akcie głosowania i nie ma żadnej sposobności aby ją zmienić. Stąd też postuluję, aby uczynić zadość w pełni *ratio legis* przepisu art. 94 kw i rozważyć wprowadzenie specjalnego trybu postępowania sądowego, wzorowanego na trybie określonym w art. 111 kw, który mimo swej niedoskonałości zapewnia *minimum minimorum* ochrony praw zarówno kandydatów, jak i komitetów wyborczych.

Maria Jędrzejewska wyróżniła trzy kategorie podmiotów wyposażonych na podstawie przepisów szczególnych w zdolność sądową⁴¹. Jednak do żadnej z tych grup nie można w oparciu o dokonaną analizę zaliczyć komitetu wyborczego. Chyba że za takie uznalibyśmy „podmioty - z reguły osoby fizyczne (...), które działają na mocy ustawy w sprawach dotyczących określonych praw i obowiązków związanych z pewną wydzieloną masą majątkową (...)”⁴². Formuła komitetu wyborczego odpowiada w gruncie rzeczy tej kategoryzacji. Problem tkwi w pojęciu *masy majątkowej*, której - w moim przekonaniu - komitet wyborczy, nie mając doprecyzowanego

39 Tj. Dz.U. z 2023 r., poz. 1610 ze zm., dalej kc.

40 W. Odrowąż-Sypniewski, *Opinia w sprawach dotyczących komitetów wyborczych w wyborach samorządowych*, „Przegląd Sejmowy” 2002, nr 6, s. 72.

41 M. Jędrzejewska, *Problemy wynikające z regulacji zdolności sądowej w kodeksie postępowania cywilnego*, „Przegląd Sądowy” 1993, nr 7-8, s. 47.

42 Ibidem.

statusu prawnego, w formie trwałej, nie ograniczonej ramami czasowymi kampanii wyborczej, nie posiada. W przypadku komitetu wyborczego wartą rozważania wydaje się koncepcja określenia zdolności sądowej w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego⁴³. Zdaniem M. Jędrzejewskiej *explicite* przyznana zdolność sądowa nie mogłaby mieć przy tym „żadnego wpływu na rozwiązanie wyływające z prawa materialnego”⁴⁴. Wyrażam jednakże obawę o zbyt daleko idące konsekwencje takiego rozwiązania, bowiem mimo przyjętego założenia o braku wpływu zdolności sądowej na fakt posiadania zdolności prawnej, należy mieć na uwadze szereg trudności wynikających z tej idei w praktyce. Popieram także pogląd powtórzony za SN⁴⁵ przez M. Jędrzejewską, iż „wydaje się niewłaściwe rozstrzygnięcie o prawach i obowiązkach podmiotów, które nie mogą być podmiotami stosunków prawnych”⁴⁶. Sądzę jednak, iż przyjęcie takiego rozwiązania, to jest uznanie faktu legitymowania się zdolnością sądową, a w konsekwencji zdolnością procesową, możliwe byłoby wyłącznie przy założeniu, iż komitet wyborczy ma co najmniej zdolność prawną. Jednak warunek ten *expressis verbis* nie został dotąd wyrażony przez ustawodawcę.

Warto w tym miejscu przypomnieć uzasadnienie wyroku SN z dnia 26 listopada - 14 grudnia 1948 roku⁴⁷, w którym sąd stanął na stanowisku, iż niedopuszczalne jest, by organizacja polityczna⁴⁸, która ma określony cel działania, mogła osiągnąć go bez jakichkolwiek środków finansowych, czy choćby możliwości zawierania umów z zakresu prawa cywilnego, prawa pracy, a w przypadku niewywiązania się z nich, nie mogła być pozywaną⁴⁹. Stąd też, w mojej ocenie, zmarginalizowany został problem podmiotowości prawnej komitetu wyborczego z punktu widzenia zdolności sądowej oraz zdolności procesowej w toku prac legislacyjnych nad Kodeksem wyborczym. Problem, który ponad pół wieku temu był przedmiotem rozważań i rozstrzygnięcia Sądu, jest więc nadal aktualny. Obecnie zapewniona przez prawodawcę ochrona praw podmiotów uczestniczących w procesie wyborczym wymaga, w moim przekonaniu, bardziej szczegółowych regulacji w zakresie jednoznacznego określenia statusu prawnego komitetu wyborczego. Zatem w obliczu przytoczonych trudności w zakresie ustalania zdolności prawnej, a tym samym i zdolności sądowej komitetu wyborczego, istnieje konieczność doprecyzowania przez ustawodawcę kwestii podmiotowości prawnej komitetu wyborczego, poprzez przyznanie mu w pierwszej kolejności osobowości prawnej, a w konsekwencji także zdolności sądowej oraz zdolności procesowej.

43 Ibidem, s. 53.

44 Ibidem.

45 Uchwała SN z dnia 14 grudnia 1990 r., sygn. akt III CZP 62/90, OSNCP 1991 r., Nr 4, poz. 36.

46 M. Jędrzejewska, op. cit., s. 53.

47 Za Z. Krzemiński, *Zdolność sądowa i procesowa jednostek nie posiadających osobowości prawnej*, „Palestra” 1958, z. VII-VIII, sygn. akt C 828/48, ZO SN Izby Cywilnej, z. II-III/1949, poz. 57.

48 Przyjmując, iż za taką uznamy także komitet wyborczy, którego głównym zadaniem jest prowadzenie kampanii wyborczej na wyłączność w celu osiągnięcia sukcesu wyborczego.

49 Z. Krzemiński, op. cit., s. 67.

Piśmiennictwo

- Banaszak B., Bisztyga A., Feja-Paszkiwicz A. (red.), *Aktualne problemy prawa wyborczego*, Zielona Góra 2015.
- Banaszak B., Michalska J., Stępień-Załucka B. (red.), *Kodeks wyborczy. Komentarz*, Warszawa 2023, Legalis.
- Czakowska M., Rażny P., *Konstrukcja prawna komitetu wyborczego w kontekście zasady równych szans wyborczych*, „Studia BAS” 2011, 3 (27).
- Cioch P., Studzińska J., *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2012.
- Grzelka M., *Kampania wyborcza. Zagadnienia wybrane*, „Przegląd Wyborczy” 2012, 5.
- Hołyst B. (red.), *Wielka encyklopedia prawa*, Warszawa 2005.
- Imiołczyk M., Wrzałik M., *Tworzenie, rejestracja i koniec bytu komitetów wyborczych – aspekty prawne i praktyczne*, „Zeszyty Naukowe Instytutu Administracji Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Gubernaculum et Administratio”, 2016, 2(14).
- Jędrzejewska M., *Problemy wynikające z regulacji zdolności sądowej w kodeksie postępowania cywilnego*, „Przegląd Sądowy” 1993, 7-8.
- Klecha P., *Postępowanie sądowe w ustawach wyborczych*, „Państwo i Prawo” 2006, 8, Lex nr 53762.
- Kolasiński M. K., *Ochrona dóbr osobistych w prawie wyborczym*, „Przegląd Sejmowy 2002, 1.
- Krzemiński Z., *Zdolność sądowa i procesowa jednostek nie posiadających osobowości prawnej*, „Palestra” 1958, VII-VIII.
- Lubiński K., *Istota i charakter prawny działalności sądu w postępowaniu nieprocesowym*, Toruń 1985.
- Lubiński K., *Prawomocność materialna orzeczeń w postępowaniu nieprocesowym*, „Państwo i Prawo” 2003, 11.
- Odrowąż-Sypniewski W., *Opinia w sprawach dotyczących komitetów wyborczych w wyborach samorządowych*, „Przegląd Sejmowy” 2002, 6.
- Rakowska A., *Postępowanie w sprawach protestów*, „Państwo i Prawo” 2010, 3, Lex nr 111826.
- Rakowska A., *Udział zawodowego pełnomocnika w postępowaniu w „trybie wyborczym” po wejściu w życie Kodeksu wyborczego*, „Palestra” 2011, 9-10.
- Rymarz F. (red.), *Demokratyczne standardy prawa wyborczego Rzeczypospolitej Polskiej. Teoria i praktyka*, Warszawa 2005.
- Sadowski J., *Rozstrzyganie sporów wyborczych - analiza praktyki sądowej*, „Prawo w działaniu. Sprawy cywilne” 2011, 10.
- Skotnicki K. (red.), *Kodeks wyborczy. Wstępna ocena*, Warszawa 2011.
- Skubisz-Kępką K., *Roszczenia w trybie wyborczym (zagadnienia wybrane)*, „Państwo i Prawo” 2015, 10.
- Sokala A., Michalak B., Uziębło P., *Leksykon prawa wyborczego i referendalnego oraz systemów wyborczych*, Warszawa 2013.

- Sokala A., Witkowski Z. (red.), *Przemiany prawa wyborczego. Doświadczenia nowych demokracji: Republika Czeska, Republika Słowacka, Republika Ukrainńska, Rzeczpospolita Polska*, Bydgoszcz 2007.
- Wąsik D., *Ochrona prawna nazwy komitetu wyborczego*, <https://wspolnota.org.pl/archiwum/wydanie/981>

PARTICIPATION OF ELECTORAL COMMITTEES IN COURT PROCEEDINGS PROVIDED FOR IN THE ELECTORAL CODE

Summary: The essence and functioning of a democratic state under the rule of law is inextricably linked to the provision of fundamental civil rights and freedoms, including, inter alia, electoral rights. One of the most important principles governing elections is the principle of free elections. The principle of free elections is based on three foundations, namely the freedom to put forward candidates, the freedom to conduct an election campaign and the freedom to express electoral preferences while guaranteeing the fairness of the election process. Against this background, there is a special regulation in the Polish electoral law - the entitled entities, which, in accordance with the principle of free elections, are ensured participation in the elections, are obliged to take the form of election committees. They play an extremely important role in the electoral process. An electoral committee is an entity that performs a number of electoral activities that affect the entire electoral process. For more than thirty years of the existence of election committees, the legislator has not decided to adopt a legal definition of an election committee. Moreover, despite the fact that the legislator granted them a key role in the electoral process, including the status of the only entity entitled to conduct the electoral campaign on an exclusive basis, as well as to undertake other activities in the electoral process, he did not clearly resolve the legal status of these entities by not granting them legal personality. The implementation of the right to a court in the course of activities undertaken during the period of the electoral calendar, as well as after its completion, is a guarantee of the correctness of the conducted electoral process. However, the ambiguous legal status of the election committee causes many problems in the jurisprudential practice.

Key words: electoral committee, judicial procedure, legal capacity, judicial capacity, elections.